

BEVEZETŐ

A Miskolci Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének honlapján összegyűjtöttük mindazokat a kiadványokat, amelyeket az intézet illetve jogelőd tanszékei, valamint a Miskolci Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolája jelentettek meg az elmúlt közel húsz év során. (Nem írtuk össze tehát azokat a kiadványokat, amelyek kiadója nem szorosan intézetünk vagy doktori iskolánk, hanem a Miskolci Egyetem vagy a Bölcsészettudományi Kar volt, még akkor sem, ha egyébként kollégáink szerkesztésében készültek és nagyrészt oktatóink és/vagy hallgatóink írásait közölték.) A listán jelenleg – 2013. június 22-én – ötvennégy kötet, egy CD-ROM kiadvány és az 1999–2002 között kiadott *Irodalomtudomány* című folyóiratunk szerepel,¹ ezen felül ott van még a *Szabó Lőrinc Füzetek* sorozatának tizenegy darabja, a Szabó Lőrinc korábban kiadatlan drámafordításait közlő sorozat négy kötete és még nyolc kisebb tétel *A Miskolci Egyetem Textológiai Műhelyének füzetei* című sorozatból.² Nagy elszántsággal és szívóssággal törekedtünk rá, hogy ne csupán a bibliográfiai adatait tegyük közzé a gondozásunkban megjelent kiadványoknak, hanem – ahol lehetséges – a teljes szövegüket is, többnyire a kiadványokéval azonos megjelenést biztosító és szövegszerűen is kereshető PDF formátumban. Ezeket a PDF fájlokat ma már a nyomda által is felhasznált kiadói-tördelői fájlokból készítjük el, régebbi könyveink esetében azonban – a legrégebbi itt közzétett kiadványunk 1995-ben látott napvilágot – retrospektív szkenelésükre és karakterfelismeretetésükre volt szükség, hogy szövegüket megoszthassuk a honlap olvasóival. Ötvennégy kötetünk épp kétharmadának, harminchatnak a teljes szövege érhető el jelenleg honlapunkon, online hozzáférhető az eredetileg offline kiadványként megjelent CD-ROM teljes anyaga, a textológiai sorozat legkorábbi füzete, és az említett folyóirat mind a négy évfolyama is hiánytalanul olvasható. (A Szabó Lőrinc-kutatás említett kiadványait ezen a honlapon csupán regisztráljuk, azoknak a szövege a kutatócsoport külön honlapján érhető el.)³ Az ötvennégy kötet közül negyvenhat a száma a többszerzős tanulmányköteteknek. A tanulmánykötetekben, továbbá a CD-ROM kiadványban és a folyóiratunkban megjelent tanulmányokról analitikus feltáró bibliográfiát is készítettünk, így az ezekben megjelent tanulmányok szerzőjük vagy címük szerint egyenként is

¹ [Http://magyarszak.uni-miskolc.hu/kiadvanyaink.html](http://magyarszak.uni-miskolc.hu/kiadvanyaink.html).

² [Http://magyarszak.uni-miskolc.hu/sorozatok.html](http://magyarszak.uni-miskolc.hu/sorozatok.html).

³ [Http://www.szabolorinc.hu](http://www.szabolorinc.hu).

megkereshetők. A honlapunkon működő keresőautomatába feltöltött adatbázis jelenleg 1147 tanulmány adatait tartalmazza.⁴

Ebben az impozáns tanulmány mennyiségben a mai napon huszonnégy olyan tanulmány található, amely társszerzőségben készült. Egyetlen olyan sincs azonban közöttük, amelynek a társszerzője egy doktoranduszhallgató/doktorjelölt és az ő tudományos témavezetője lett volna. Ilyen publikáció tehát még nem jelent meg intézetünk és doktori iskolánk egyetlen saját kiadványában sem. Másutt publikált kiadványokból (tanulmánykötetből is, folyóiratból is) ugyan tudnánk hozni egy-egy szórványos példát efféle társszerzőségben készült írások megjelentetésére,⁵ de be kell látnunk, hogy az irodalomtudományban (sőt, a humántudományok tágabb területén is) meglehetősen ritka a szakmai megnyilatkozásnak az a válfaja, amikor mester és tanítványa(i) együttesen jegyzik az eredményeiket közzetevő publikációt. A természet- és a műszaki tudományokban jóval gyakoribb, bejáratosabb megnyilatkozási forma a konzultatív vagy kutatócsoporti keretben végrehajtott projektek-ről íródó olyan beszámoló, amelynek a szerzői köre a vezető kutató (az ún. „levelező szerző”) mellett a mérésekben, vizsgálatokban részt vevő munkatársakból, asszisztensekből áll össze. Náluk olyan elterjedt az ilyesmi, hogy a tudomány-metria statisztikák pontossága végett meg is kell különböztetniük az „első helyes” szerzőként közölt publikációikat azoktól, amelyeknek nem első helyen megnevezett társszerzői. Az irodalomtudományban viszont a legtöbb publikációt egyetlen szerző jegyzi, a gondolatmenet kialakítása többnyire magányosan folyik.

Az Irodalomtudományi Doktori Iskola témavezetőinek kedvük támadt kipróbálni a tanítványaikkal társszerzőségben íródó tanulmány műfaját. Úgy ítéltük meg, hogy a konzultatív keretben évek óta folyó, személyes, bensőséges, elmélyült műhelymunka adekvát kifejezése lehet az, ha a mester és tanítványa(i) közös publikációt készítenek az együttesen áttekintett kérdésekről, a közös munkájuk során, közös erőfeszítéseik eredményeként megszerzett tájékozódásukról és felismeréseikről. A jelen kötet tizenhárom tanulmánya kivétel nélkül ilyen társszerzős publikáció. Elkészítésük részint emlékezetes élmény volt, részint maradandó tanulsággal szolgált a munka valamennyi résztvevője számára arról, hogy milyen felemelő pillanatok és örömeket tartogathat a professzionalizálódás első lépésein már

⁴ <http://magyarszak.uni-miskolc.hu/csv/kereses.html>.

⁵ Büszkén rögzítem, hogy magam korábban is voltam már társszerzője tanítvánnyal közösen jegyzett tanulmányoknak: KECSKEMÉTI Gábor, SZEKLER Enikő, *A magyarországi német nyelvű halotti beszédek kutatásának helyzete és egy korai szöveg tanulságai*, ItK, 112(2008), 71–91; KECSKEMÉTI Gábor, SZEKLER Enikő, *Egy Pázmány-exemplum filológiai háttere és intertextuális kapcsolatai = Pázmány nyomában: Tanulmányok Hargittay Emil tiszteletére*, szerk. AJKAY Alinka, BAJÁKI Rita, Vác, Mondat Kft., 2013, 243–245.

túljutott tanítványok bevonásával elvégzett kollektív munka a humántudományok területén is.

Az ifjabb Seneca erkölcsi leveleinek egyik közismert aranymondása ez: „hominis dum docent discunt”, „az emberek tanulnak, miközben tanítanak” (I,7,8). Egy bölcsész ma sem igen mondhat lényegibbet és érvényesebbet a tanulás és a tanítás mesterségéről, mint Apácai Csere János a 16. századi Joachimus Fortius latin művét magyar dialógusban feldolgozó *Tanács* című munkája. A *docendo discimus* szellemében itt is azt találjuk, hogy a *tanítás* a tanulás egyik leghatékonyabb eszköze: „Mihelt Isten segedelméből az tudomány dolgában valami külső ítéletet tehetsz, azon igyekezzél, hogy napotló-napestig taníthass. [...] Elég, ha csak egy léssen is, az ki téged hallgasson. Azon közben az magad gyakorlása által csudálatos, mely nagy dolgok bőségét szerzed tennen magadnak. Ha azon egy dolgot tízszer eltanítod, többet tanulsz, mintha sok idődig fonnyasztottad volna magad az otthon olvasással. Én sokszor sokat olvastam, melyre ha egy holnap múlva ráfogtál volna, azt sem tudtam volna megmondani, kiket olvastam. De az kikre másokat valaha tanítottam sok ízbe, azoknak emlékezeteket az halál üti ki fejemből. Sőt még most is úgy tudom őket majd, mint az tíz ujjomat.” A tanulás legmagasabb, szintetizáló művelete végül az *írás*, amellyel kapcsolatban így szól az emlékezetben tartani érdemes legtömörebb megfogalmazás: „soha ne hidd, hogy annál többet tudj, mint az mit már megírtál.”⁶ *Tanítók és tanulók* közös *írásait* tartalmazó kötet élén talán nem szükséges mindezt hosszan akkommodálnom. Az itt következő írások nyilvánvalóan jelentősen előbbre mozdítottak a megértés útján valamennyiünket, témavezető oktatókat és doktoranduszait, doktorjelöltjeiket egyaránt.

Nem titkolt tervünk, hogy a jelen kötet szövege is felkerüljön a miskolci magyar szak honlapján elérhető kiadványainkéi közé. Az itt közzétett tanulmányok egyenként is bekerülnek a gyűjtőköteteket feltáró adatbázisunkba, az összes tételek számát 1160-ra emelve, a társszerzőségben készült tanulmányokét pedig harminchétre, amelyeknek egy csapásra több mint egyharmadát mostantól a témavezető és tanítvány közös munkájaként készült tanulmányok fogják kitenni.

A jelen tanulmánykötet megjelentetése a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0008 jelű projekt részeként – az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Kecskeméti Gábor

⁶ APÁCZAI CSERE János, *Tanács, melyet Joachymus Fortius ad egy tanulásába elcsüggedt iffjúnak (1654)* = APÁCZAI CSERE János, *Magyar logikácska és egyéb írások*, kiad., bev., jegyz. SZIGETI József, Bukarest, Kriterion Kiadó, 1975, 119–120, 121.